

הבעדות אחרות. אינני בעד מקצועי".
 ● הגיל, על המלחמה: "יש גורמים בלתי-צפויים מראש... הכצורת ש- אייאפשר לחיות...".
 ● יצחק וילנצ'וק, לשעבר מנהל כללי של מקורות, סגן יו"ר הדעדה להתפלת-מים: "עמק בית-נטופה, שעליו חשבו קודם, לא מתאים כנראה בגלל התנאים הגיאולוגיים". זה נראה, כאמור, אחרי סיום הביצוע.
 ● הגיל: "תוך כני הקמת מפעלים צפים קשים שאייאפשר לחיותם מ- ראש... אני בטוח שאנשי מקורות עשו לפי מיטב יכולתם".
 ● הגיל: "אינני יכול להגיד אם באמת אפשר היה לקחת בחשבון מראש את בעיית המליחות, אבל בהדאי אפשר היה, ואולי צריך היה".

● הגיל: הציבור יכול גם עכשיו לש- אול — במידה ידועה של צדק — מה יהיה אם לא יצליחו להטות את המציאות המלוחים (בכינרת)? או אם זה לא יתן את התוצאות הצפויות?"

● הגיל: על כמיות המים: "ההערכות הן מאוד מאוד מופקפקות. לפעמים פור- עים בהערכת כמות המים הצפויה... לפ- עים מעריכים באופן קצת יותר מדי אופטימי, ועל סמך זה בונים ומיסדים כפ- רים, בונים בתי-הרושת, והתוצאות לא כל כך טובות".

● הגיל: "פעינו בהערכת כמות המים שתהיה מהירקון. הערכנו 200 מיליון מ"ק, ועכשיו יצא מזה כמעט ולא כלום. זהו אולי במידת-מה תוצאה של הבערות. אבל גם במידת-מה כתוצאה מכך שלא היו בטוחים בדיוק מה הן השכבות של ה- מים". איש לא טרה, כמובן, לבדוק את הדבר לפני הביצוע. וכמה נוח להאשים בכל את הבערות, ימחשמה!

● הגיל: "מדברים ברצינות על ניצול 90% של כל המקורות הטבעיים של המים בארץ, כאשר הכמות הכללית היא רק פרי של הערכת... הסכנה חמורה וקונקרטיה ביותר היא שאנחנו מתקרבים למצב שכל מקורות המים שלנו נגמרים ומתי- דלדלים".

● הגיל: "צפויים יס-הכינרת איננו דבר בטוח".
 ● הגיל: "איננו יכולים לסמוך על ה- טבע".

● משה דיין: "לעת עתה שאלת המלי- חות איננה ברורה". שש שנים אחרי התחלת הביצוע המיפעל!
 ● הגיל: "יכול להיות שאפשר היה להתחיל לפני שנים לאחר את מקורות ה- מים המלוחים בכינרת". אבל שר-החקלאות האחראי לא דגל לכך.

● אהרון וינר: "לרענן וייץ יש טמפר- מנט הממריץ אותו להגיד לעצמו שניתן לע- שות יותר מכפי שהטכנולוגיה של עכשיו מאפשרת".

● הגיל: "לא צריך להשמיץ". אפשר להביא עוד ועוד ועוד. אך דומני כי דוגמות אלה מספיקות כדי להעיד על הרוח.

★ ★ ★

רוחם של שני אנשים מרחפת על פני התהום האדמה, שמה מפעלה-מים. רבים אחראים למעשה, ואולי אף יותר משניים אלה, אך מבחינת הרוח, קבע אופיים של דויד בן-גוריון ומשה דיין.

מר בן-גוריון רואה את עצמו כיושבו של משה רבנו. לכן סבר שדי לו לחכות בסלע, ויצאו ממנו מים.

מר דיין קנה לו שם כאדם המסלק מן הכביש את המחסומים של משטרת-התנועה, המפריעים לו בנסיעתו. הוא סבר כי אפי- שר לטלל באותו בוז תהומי גם את המח- סומים של הטבע.

החזון והביצועים ירדו לעולם כרוכים זה בזה. שניהם יחד מוכרי ליום לאסוף.

בן-גוריון ראה את הנגב השחוף, ואמר: הבו מים! לא היה איכפת לו כיצד, מניין ובאיזה מחיר. איש לא ערך מחקר ממשיל של האפשרויות. איש לא שקל את השיטות ה- שונות. איש לא ערך חשיב של ממש. איש לא בדק את אלף ואחת הבעיות הכרו- כות בהגשמת החזון.

אמרו כן לוקן, לעזאזל התוצאות. בינתיים גזזו כל האחראים, כשקט וכציני- עה בלתי-ירגילה, את הרעיון של הבאת מים לגבגב. הוא מת מבלי שישאר ממנו זכר. כניל רעיון הפרחת השממה. אבל התוכנית הגדולה מתבצעת.

כמו הגולם מפראג, היא קמה

צריפי-עוני במחנה-יהודה

בטיסה לקופה

סכנה שכמה מן הצעירים המסילהבים ית- נפלו על סגן ראש-העיר. הוא מיהר למכר- גיתו, והבמה הריקה הושארה לרשות ה- צעירים הזועמים.

אחד מהם, שלום בן-שלום, הדומה ל- הפליא לומר הארי בלפונטה, נטל את המיקרופון. "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?" שאל זקני השכונה, "שכל הלילות סבלנו ושתקנו — והלילה הזה אנו מדברים". ואיזה דבורים! כתב-אישום צורב על ההזנחה בשכונה, על הכבישים הבלתי-סלולים הסוגרים על מחנה-יהודה מכל עבר, על בית-הספר הירוד שבו לומ- דים רק חימנים. לתושב השכונה התימנית אסור לשלוח את בנו לבית-ספר "לבן" ב- פתח-תקוה, אולם לכמה משפחות אשכנזיות — הגרות במובלעת בין מחנה-יהודה ושע- רת התימנית, ומותר לשלוח את ילדיהן לבתי-ספר מרוחקים וטובים יותר.

הטיח בן-שלום: "בפתח-תקוה קיימות 12 ספריות — במחנה-יהודה אין אפילו אחת. אין אף מועדון תרבותי בשכונה, אין אף גן ציבורי שאם יכולה לשבת בו עם הילדים שלה. המידרכות שלנו מאספלט, ושל רחוב דובובני הלבן — מרמזפות!" הופיעה נידת. "המשטרה הבייתה!" קראו עשרות צעירים לעברה בהתגרות. אחד ה- שוטרים יצא מגדרו, סטר לאחד הבחורים וביקש לעצרו. הוא הוקף מיד עשרות בחו- רים, ששיחררו את הצעיר. הניידת הסתלקה. למחרת נעצרו 12 צעירים.

היך תקוצץ. בשלב זה יכלו אבות העיר לקרוא לתושבי השכונה, לברר את תביעותיהם ולנסות להפגין את המרידות. אולם הדבר היה מעניק מעמד ויוקרה ל- מורדי אלפיה. עליכן הופעל לחץ ישיר. כרוז של מועצת פתח-תקוה, "היד שהורמה תקוצץ בלי רתיקה!"

אויבי ההסתדרות" במיקרה זה היו כמעט כולם חברים רשומים, המשלמים מיסים ההסתדרות. אילו "היד שתקוצץ" הוחלפה בתקציב שקוצץ. עונת הכדורגל לא נפתחה בבעיטה לשער, כי אם בבעיטה של העס- קנים הנעלבים בקבוצה חסרת-אמצעים. יהודה שמחוני, שמרד הצעירים בתוך ממלכתו פגע ביוקרתו, הבטיח: אם יפורסם גינוי גם המתפרעים, יתחדש התקציב — ואולי גם יוענק כרטיס-ההעברה לרצבי. שבועיים שבועיים התלבטו בני השכונה בפני הפיתוי. השבוע הופיע כרוז לבן על הקי- רות: הנהלת הפועל מחנה-יהודה ושחקניה מגנים את ההפגנה וההשתוללות. התקציב חודש מיד, ועתה יחכים לראות אם גם רצבי יחזרו לקבוצתו.

ומה עם המרד? "גורם אחד חוסל", הסביר שלום, יליד השכונה (25), שמאו נאומו בעצרת המפוצצת חול לקבל הומונת מציריית פתח- תקוה לבצע עבורה עבודות ביוב, "אבל הבעיות הגדולות נשארו כולן ללא פתרון."

סער

אסתר ושבעת בניה

אסתר עטר (30) אם ל-8 ילדים, התחת- גה במרוקו, כשהייתה בת 15. הילדים נולדו בזה אחר זה. היא עצמה אשה חולה — מדי פעם היא מקבלת התקפות אשר לא הוברר טיבן, מתעלפת ומאבדת לאחור מכן את השליטה על עצמה ועל מעשיה. יש לה, לאסתר עטר, עין אחת בלבד, אולם גם בה כמעט אין היא רואה, נכון, זוג משפיעים יכול היה לעזור כאן — אז (המשך בעמוד 22)

מורד בך-שום

במקום קיצוץ י — קיצוץ תקציב; במקום בעיטה לשער — בטיסה לקופה

במדינה

(המשך מעמוד 9)

שטח כיסו חריש עמוק ורשת צינורות הש- קאה. לקבר לא היה זכר.

האח גדול, אריה, מיהר למזכירות ה- מושב, ביקש לדעת מה קרה לקברה של סבתו, אותו כרה כמו דידי. אך התברר לו כי בינתיים התחלפו מזכירי המושב, ואיש אינו יודע מה קרה בבית-הקברות שבגבעה. עתה מחכים בני משפחת זאדה עם פרחים ביד, עד שבית-המשפט יגלה להם היכן ה- קבר שעליו יוכלו להינתחם.

פתח-תקוה

מרד הבנים

מה קורה במחנה-יהודה? זאת שאלה ה- מטרידה את אבות העיר פתח-תקוה מזה מספר שבועות. יום אחד הייתה השכונה ה- תימנית, בת ה-53, שקטה כרגיל — ולמחרת התחוללו בה סערות, הפגנות, התכתשויות ומעצרים. ועד בן 14 צעירים הגיף דגל של מרידה, חרת עליו את השם המצלצל אלפיה (ארגון לקידום פני השכנות).

ישנה חשיבות סמלית לעובדה, כי המרד לא פרץ בגלל חוסר-עבודה, או הפליה ב- שכיון — כי אם בגלל האהבה לכדורגל. סיפורו הצעירים: "לפני שמונה שנים הס- כים הפועל מחנה-יהודה להעביר את ה- שחקן המצטיין זכריה רצבי להפועל פתח- תקוה. זה עזר לפתח-תקוה, אבל אנחנו לא מצליחים לעלות מליגה א'. כשנה שעברה ביקש רצבי להשתחרר, כדי שיוכל לשמש ה- מאמן מחנה-יהודה. הסתמכנו על הסכם ג'נטל- מני שנעשה לפני שמונה שנים, שרצבי יכול לחזור אלינו מתי שירצה. הכועל פתח- תקוה ממילא לא מנצל את רצבי עכשיו, אבל הוא סירב שחרר אותו כל עוד לא ניתן להם תמורתו את השחקן הצעיר ה- מצטיין שלנו, יוחאי אהרן. סירבנו."

כאשר התקרב המועד האחרון, בו יכול שחקן לקבל כרטיס-העברה מקבוצה אחת ל- שניה, הופיע כרוז על קירות מחנה-יהודה, שקרא לתושבים להפגין. 500- צעירים הת- אספו ברחבה המרכזית של השכונה, יצאו משם לביתו של אויר קרני, מזכיר הפועל פתח-תקוה. כאשר הופיע קרני במכוניתו, הקיפוה הצעירים הזועמים בקריאות: "הכר- טים! הכרטים!" אחדים ניסו להטות את המכונית. אשת קרני הזועקה את המשטרה. שלושה מבני השכונה נעצרו ואיש הנהלת הפועל פתח-תקוה הצהיר: "יצמחו שערות על כף ידי עד שרצבי יעבור!"

מה נשתנה הלילה? כעבור ימים אחדים הוביקה עיריית פתח-תקוה כרוזים, המזמינים את תושבי השכונה לעצרת שמי- חת בית-השואבה. רוב התושבים לא ידעו מה היא שמחת בית-השואבה, אבל כולם הבינו שהעצרת באה להסגין את דאגתם הפתאומית של ראשי העיר לשכונה.

שימחת בית-השואבה עברה הפעם על גדותיה. כי באותו לילה היה שמח מאד במחנה-יהודה. יהודה שמעוני, ראש מחלקת התברואה העירונית, ומעין מוכתר השכונה, פנה לצעירים שהתגודדו בשולי הרחבה ו- ביקש מהם לא להפריץ. הם השיבו: "גייס חמישי! ביגדי!"

אורח-הכבוד היה סגן ראש העיר, ישראל פיניברג. אולם הוא לא הספיק לשאת את דברו. "הכרטיס!" קראו לו, "שייך למחנה יהודה!" האחירה התחממה, והיתה צפויה

על יוצריה, ושוב אייאפשר לה- סיק אותה.

לחזונוי דרוש הביצועיסט. רבים הביצו- עיסטים בשטח המים, אך נביאם הוא משה דיין. כה אמר: "אני, על כל פנים, מרוצה, יש לנו מדינה קטנה, עם פוטנציאל קטן, ואנחנו רצנו מהר, ואני שמח על כך. אני מציע שמדינת-ישראל תמשיך ללכת בקצב הזה גם להבא".

העיקר ללכת. ללכת מזה. לרוץ ככל הכוח. לא חשוב לאן.

וכתשובה ניצחת לכל המשמיצים, יש ל- דיין שתי טענות נעלות. האחת היא: "הגשמת הצינורות". הטענה הניצחת של כל מי שאין לו מה להגיד. השניה: "עד היום לא שמעתי שום דבר שיסכנע אותי... שאפשר היה לעשות (את מיפעל הירדן) בדרך אחרת". וכי יכול אורח פרטי להציע דרך אחרת? האם יש בידו הנתונים? האם יש לו צינת של מומחים? האם עומדים לרשותו לשם עריכת סקר המיליונים של המדינה?

האם יכול השלטון, שביזבו ל- מעלה מחצי מיליארד לירות, לר- רוש מזולתו תוכנית אחרת?

★ ★ ★

מיפעל הירדן אינו המיפעל הגדול ב- יותר בעולם. מבחינת גודלו, הוא מיפ- על שיגרתי למדי. אין הוא מגיע לממדי סכר אסואן במצריים, או רשות עמק טנסי ב- ארצות-הברית, או אפילו למוביל מיה-השתיה של העיר לוס-אנג'לס (שאורכו עולה על 300 ק"מ).

מדוע קורים אצלנו דברים שלא יכנונו, פשוטו כמשמעו, במדינה נורמלית?

מפני שבמדינה גורמלית אין חזון ואין ביצועים. יש מומחים. ויש מידה של אחריות.

כשעולה על הפרק רעיון של מיפעל מ- סוג זה, מעסיקים עשרות צוותים של מומ- חים, לעיבוד חצי הירסר תוכניות אלטרנ- טיביות. אוספים את כל הנתונים, מאלף-ף עד תו. עורכים מדידות, ניסויים בשה ובמע- בדה. מכניסים את כל הנתונים למחשב אלקטרוני. משיגים תחשיבים מדויקים. שוקלים תוכנית מול תוכנית. עורכים ויכוח ציבורי, פומבי, עם כל הגופים והאישים הנוגעים בדבר, תוך גילוי כל הנתונים.

את כל זה עושים לפני שמחי- ליטים.

ואם אחרי כל זה מסתבר שהיתה טעות חשובה, תובעים מן האחראי לקבל על עצמו את האחריות. בברית-המועצות היו שולחים אותו לסיבר, בעון תבולה. בארצות-הברית היו מבקשים ממנו, בנימוס, להתפטר. ולא היה מעז מנהל של תוכנית לבוא ולטעון: לא לקחנו בחשבון שיכולה לבוא בצורת ממושכת. כי היו משיבים לו: "מדוע לא שאלת מראש את המחשב האלקטרוני מה יקרה אם ישררו תנאי בצורת במשך חמש שנים?" ומה גם שכל טענת הבערות לא באה אלא כמסחה לשגיאות חמורות הר- בה יותר.

★ ★ ★

אצלנו זה אחרת. אצלנו ניגשים אל שאלות-החיים של המדינה בנישה של מסכף. אצלנו חושבים כי אפשר להסתער על כוחות הטבע כעל מחלקה מצרית, ברוח של "ובנג וגמרונו".

כי אצלנו בא הלב הצינוני במד- קום המוח האלקטרוני.